Ostoja

Superprzewodnik dla początkujących

Szydełkowanie
od pierwszej pętli

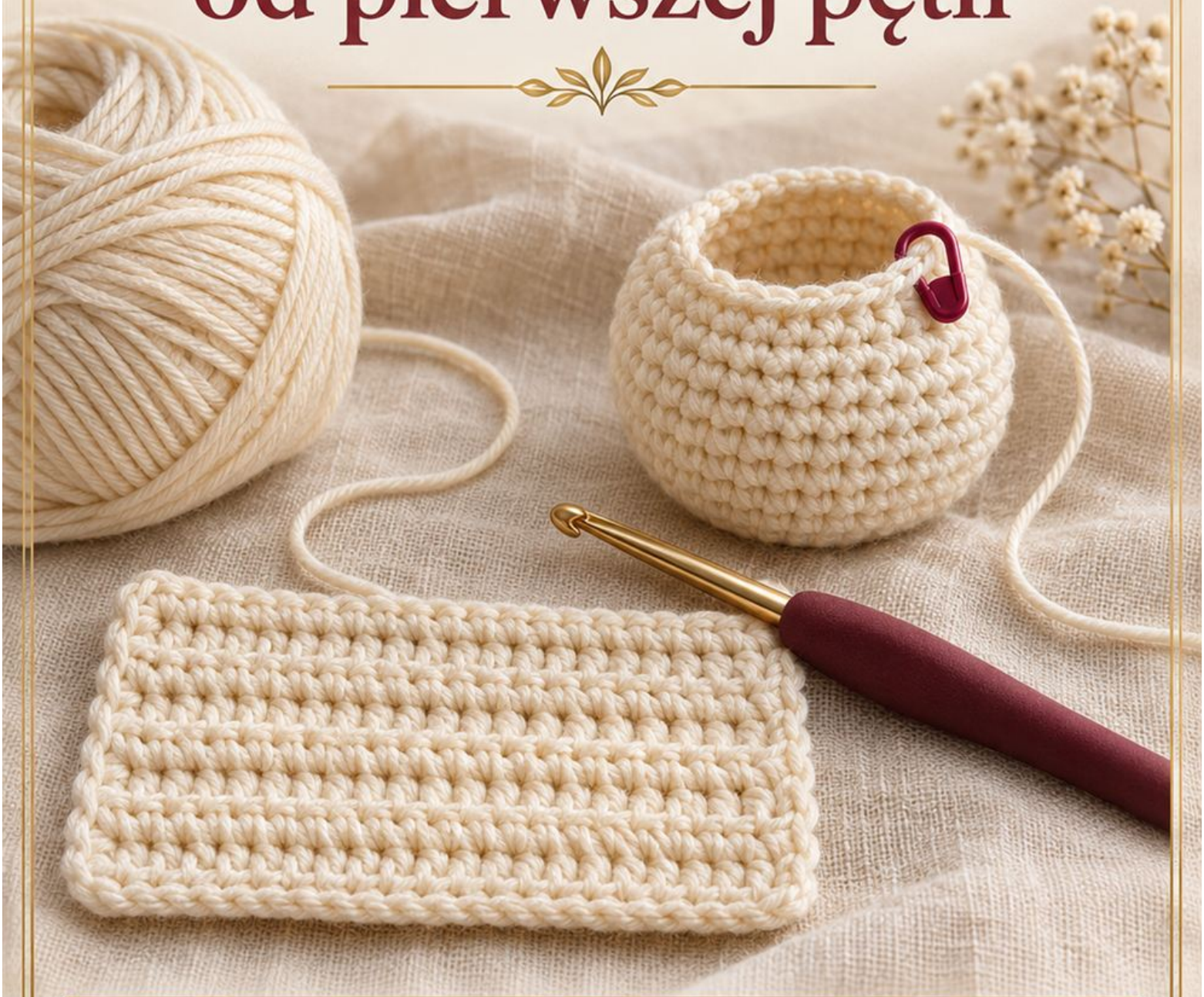

Napięcie nitki • rzędy • okrążenia • wykończenie

Twoja droga do gotowej robótki

3–5 • Narzędzia, chwyt i początek

6–9 • Napięcie, próbka i proste brzegi

10–13 • Okrążenia i czytanie instrukcji

14–17 • Poprawki, kolor i łączenie

18–20 • Wypełnienie i końcówki

21–22 • Pierwsza bombka krok po kroku

23–24 • Pielęgnacja i kontrola

Ćwicz jedną nową czynność naraz. Zapisuj liczbę oczek i ustawienia próbki. Do każdej techniki wracaj wtedy, gdy wymaga jej projekt.

Instrukcje dla osoby praworęcznej. Osoba leworęczna prowadzi pracę w lustrzanym kierunku.

Materiał edukacyjny. Przykłady opracowano dla tej publikacji; nie wykonano fizycznych prób gotowych projektów.

Mały zestaw na dobry początek

Wybierz gładką, jasną włóczkę. Na niej łatwiej zobaczysz górne „V” oczek niż na włóczce ciemnej lub puszystej.

Przygotuj:

- ☑ szydełko dobrane do włóczki,
- ☑ igłę z tępym końcem,
- ☑ znacznik,
- ☑ nożyczki
- ☑ i centymetr.

Rozmiar z etykiety traktuj jako punkt wyjścia. Próbka pokaże, czy potrzebujesz innego szydełka.

Do ćwiczeń wybierz jeden kołor i jedną włóczkę. Zachowaj etykietę z metrażem, składem i zaleceniami prania.

Do figurki potrzebujesz też odpowiedniego wypełnienia. Wybieraj materiał przeznaczony do takich prac; unikaj przypadkowych resztek o ostrych krawędziach.

Wygodny chwyt i płynna nitka

Chwyt jak ołówek

Trzymaj szydełko lekko między kciukiem a palcem wskazującym. Pozostałe palce pomagają nim kierować.

Chwyt jak nóż

Oprzyj uchwyt w dłoni i kieruj końcówką kciukiem oraz palcem wskazującym.

Wybierz chwyt, przy którym nie zaciskasz dłoni. Robótkę przytrzymuj blisko wykonywanego oczka.

Nitkę prowadź przez palce drugiej dłoni. Powinna przesuwać się równomiernie, bez szarpnięć i mocnego zaciskania.

Podeprzyj przedramiona i rób krótkie przerwy. Gdy czujesz ból lub drętwienie, przerwij pracę.

Ćwiczenie: wykonaj 20 spokojnych ruchów nabierania nitki. Oceń swobodę ruchu, nie szybkość.

Pętla początkowa i łańcuszek

1. Uformuj pętlę z nitki. Przeciągnij przez nią fragment nitki prowadzącej do motka i załóż nową pętlę na szydełko.

2. Pociągnij końcówkę, aby dopasować pętlę. Ma przesuwać się po szydełku, bez zaciskania na jego szyjce.

3. Nabierz nitkę i przeciągnij przez pętlę. To pierwsze oczko łańcuszka. Powtarzaj.

Licz kolejne „V”. Pętla na szydełku i węzeł początkowy nie są oczkami łańcuszka.

Próba: zrób 11 oczek łańcuszka. Od drugiego oczka od szydełka wykonaj po jednym półsłupku: otrzymasz 10 półsłupków.

Skróty: oł — oczko łańcuszka; płs — półsłupek; oś — oczko ścisłe.

Napięcie nitki bez zgadywania

Za ciasno

Trudno wktuć szydełko, nitka piszczy lub oczka zaciskają się na szyjce. Rozluźnij chwyt i sprawdź większe szydełko.

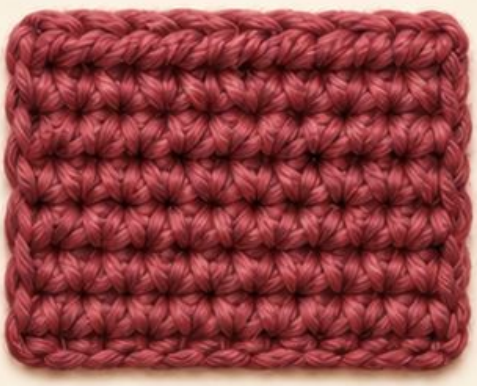

Równomiernie

Szydełko wchodzi bez wysiłku, pętle mają podobną wielkość, a dzianina odpowiada zastosowaniu.

Za luźno

Powstają duże prześwity, a w figurce może być widać wypełnienie. Sprawdź mniejsze szydełko i sposób prowadzenia nitki.

Zmiana szydełka nie zastępuje próbki. Wykonaj kilka rzędów i porównaj efekt po odpoczynku dłoni.

Nie zaciskaj mocniej każdego kolejnego oczka. Utrzymuj pętle na pełnej grubości trzonka, a nie wyłącznie przy haczyku.

Próbka: zmierz środek

- Wykonaj próbkę większą niż pole pomiaru. Dla pomiaru 10 × 10 cm przydadzą się dodatkowe oczka i rzędy po bokach.
- Wykończ próbkę tak, jak planujesz wykończyć gotową rzecz. Rozłóż bez rozciągania i zmierz środkowe 10 cm.
- Policz oczka w szerokości i rzędy w wysokości. Zanotuj włóczkę, rozmiar szydełka i sposób pielęgnacji.

Moja próbka

Włóczka: _____

Szydełko: _____

Oczka / 10 cm: _____

Rzędy / 10 cm: _____

Przykład obliczeniowy: 20 pls na 10 cm oznacza 2 pls na 1 cm. Szerokość 8 cm wymaga około 16 pls.

To wynik przykładowy, nie uniwersalna próbka. Kształtowanie i rodzaj ściegu mogą zmienić obliczenia.

Rzędy: odwróć i zacznij

Ćwiczenie na 10 półsłupkach

Rząd 1: 11 oł, od drugiego oł od szydełka wykonaj 10 płs.

Rząd 2: 1 oł, odwróć robótkę i wykonaj 10 płs.

Rzędy 3–8: powtarzaj rząd 2.

W tym ćwiczeniu oł zwrotne nie liczy się jako płs. Pierwszy płs wykonuj w pierwszym płs poprzedniego rzędu, ostatni w ostatnim.

Po każdym rzędzie policz 10 górnych „V". Oznacz pierwszy i ostatni płs, jeśli trudno rozpoznać brzeg.

Przed obrotem odłóż pętlę na pełny trzonek szydełka. Zbyt mocno zaciśnięte oł zwrotne może ściągać bok.

Równe brzegi: pilnuj dwóch miejsc

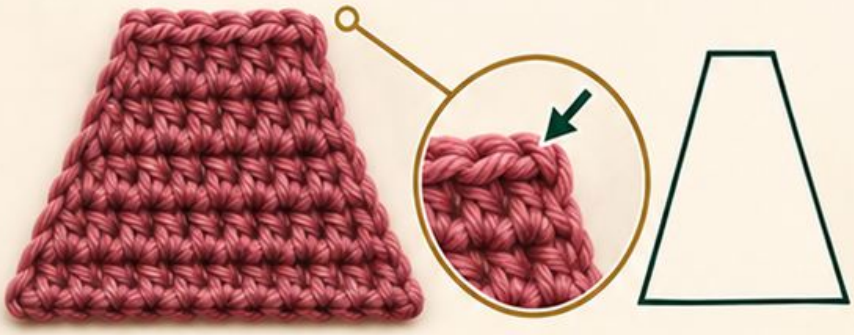

Robótka zwęża się

Najpierw sprawdź ostatnie oczko. Często zostaje pominięte, bo chowa się przy brzegu.

Robótka rozszerza się

Sprawdź, czy nie przerabiasz dodatkowo oł zwrotnego, które w danym wzorze nie liczy się jako oczko.

Brzeg jest równy

Liczba oczek zgadza się z zapisem, a pierwszy i ostatni płs są oznaczone.

Szybka kontrola po rzędzie

- ☑ Policz oczka.
- ☑ Obejrzyj oba boki.
- ☑ Porównaj z poprzednim rzędem.
- ☑ Błąd popraw od razu, zanim przykryjesz go kolejnymi rzędami.

ⓘ Nie każdy wzór traktuje łańcuszek zwrotny tak samo. Zasada z ćwiczenia nie zastępuje instrukcji konkretnego projektu.

Spirala: znacznik zamiast szwu

W spirali nie zamykasz każdego okrążenia oczkiem ściśłym. Pierwsze oczko kolejnego okrążenia powstaje bezpośrednio po ostatnim oczku poprzedniego.

Włóż znacznik w pierwszy płs okrążenia. Gdy do niego wrócisz, sprawdź liczbę oczek.

Wyjmij znacznik, przerób zaznaczone oczko i włóż znacznik w nowy pierwszy płs.

Przykład

1. 6 płs w magicznym kółku (6).
2. Po 2 płs w każdym oczku (12).
3. [1 płs, 2 płs w następnym oczku] × 6 (18).

Nie dodawaj oś ani oł na granicy okrążeń, jeśli wzór ich nie przewiduje. Znacznik oznacza początek, nie dodatkowe oczko.

Zamykane okrążenia

W tym ćwiczeniu każde okrążenie kończysz jednym oś w pierwszym płs. Następnie wykonujesz 1 oł; nie liczysz go jako płs.

1. W magicznym kółku wykonaj 6 płs. Zamknij oś w pierwszym płs (6).
2. 1 oł; po 2 płs w każdym płs. Zamknij oś w pierwszym płs (12).
3. 1 oł; po 1 płs w każdym płs. Zamknij oś w pierwszym płs (12).

Oznacz pierwszy prawdziwy płs. Nie przerabiaj oczka zamykającego ani oł jako dodatkowych płs.

Zamknięcie może tworzyć widoczną linię. To inna konstrukcja niż spirala; nie zamieniaj ich samodzielnie w projekcie.

Magiczne kółko

1. Ułóż luźną pętlę tak, aby nitka prowadząca do motka przechodziła nad końcówką.

2. Włóż szydełko do środka, chwyć nitkę z motka i wyciągnij pętlę. Zrób 1 oł zabezpieczające.

3. Wykonaj 6 płs do środka, obejmując pętlę kółka i końcówkę nitki. Oł zabezpieczającego nie licz jako płs.

4. Pociągnij końcówkę, aby zamknąć środek. Oznacz pierwszy płs.

Do spirali przejdź od razu do pierwszego płs. Przy zamykanych okrążeniach połącz pierwsze okrążenie zgodnie z instrukcją.

Jeśli kółko nie chce się zaciągnąć, sprawdź, czy płs obejmują właściwą pętlę. Nie szarp delikatnej nitki. Końcówkę zabezpiecz przy wykańczaniu.

Rozszyfruj zapis instrukcji

powtórzenie | dodanie | wynik po okrążeniu

Przykład: [2 płs, dod] × 6 (24)

płs = półsłupek.
dod = 2 płs w jednym oczku.
ujm = 2 płs przerobione razem.

Powtórz sześć razy: jeden płs w pierwszym oczku, jeden płs w drugim, dwa płs w trzecim.

Jedno powtórzenie zużywa 3 stare oczka i daje 4 nowe.
Sześć powtórzeń zużywa 18 i daje 24.

Liczba w nawiasie okrągłym jest wynikiem po całym okrążeniu.
Nawias kwadratowy wyznacza grupę do powtarzania.

Przed rozpoczęciem przeczytaj cały etap. Zaznacz, gdzie zmienia się kolor, pętelka wkłucia albo sposób zamknięcia.

Nie zgaduj skrótów z innego języka. Polskie płs odpowiada amerykańskiemu sc, a brytyjskiemu dc.

Błąd? Cofnij do właściwego miejsca

Gdy liczba oczek się nie zgadza, zatrzymaj pracę. Policz jeszcze raz od znacznika i sprawdź każde powtórzenie.

Wyjmij szydełko i delikatnie pociągaj nitkę prowadzącą do motka. Rozpruj do miejsca przed błędem.

Zostaw jedną żywą pętlę. Włóż w nią szydełko, dopasuj wielkość pętli i przerób fragment ponownie.

Jeśli odkładasz robótkę, zabezpiecz żywą pętlę zamykanym znacznikiem. Dzięki temu nie rozpruje się dalej.

Pominięte oczko w poprzednim okrążeniu popraw przez cofnięcie. Przypadkowe dodanie oczka później może wyrównać liczbę, ale zmieni kształt.

Po naprawie porównaj liczbę, fakturę i położenie początku okrążenia.

Zmiana koloru na końcu oczka

W półsłupku rozpocznij oczko starym kolorem. Po wyciągnięciu pętli masz dwie pętle na szydełku.

Nabierz nowy kolor i przeciągnij przez obie pętle. Następne oczko wykonaj już nową nitką.

- Pozostaw końcówki do schowania. Nie odcinaj ich przy samej powierzchni i nie polegaj wyłącznie na małym supełku.
- W spirali granica koloru może tworzyć schodek. To skutek konstrukcji; sposób jego ograniczania wybierz zgodnie z projektem.

Kontrola: liczba oczek pozostaje bez zmian. Nowa nitka nie zaciska ostatniego oczka starego koloru.

Próba: na próbce 10 pls zmień kolor przy ostatnim przeciągnięciu piątego pls. Zobacz, od którego wierzchołka pojawia się nowy kolor.

Łączenie płaskich elementów

Połóż elementy zgodnie z projektem. Dopasuj narożniki i zaznacz odpowiadające sobie miejsca.

Nawlecz igłę z tępym końcem. Przekładaj ją przez odpowiadające sobie pętelki obu brzegów, zawsze w tym samym kierunku.

Nie zaciskaj szwu po każdym wkłuciu. Co kilka ściegów rozłóż elementy i wyrównaj naprężenie.

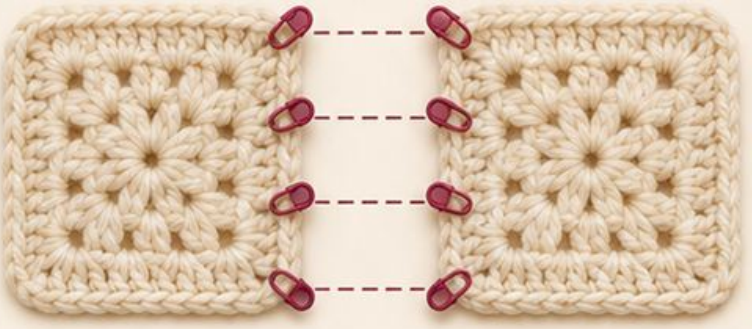

Gdy brzegi mają różną liczbę oczek, najpierw podziel je znacznikami na równe odcinki. Rozłóż dodatkowe wkłucia w każdym odcinku według projektu.

Próba: połącz dwa kwadraty o tej samej liczbie rzędów. Szew ma być elastyczny, a narożniki na tej samej wysokości.

Przed schowaniem końcówek obejrzyj obie strony połączenia.

Przyszywanie części do bryły

Najpierw przypnij część w kilku punktach i sprawdź położenie z przodu, z boku oraz z góry. Przy parze elementów porównaj wysokość.

Pozostawioną końcówką nitki przyszywaj brzeg części do odpowiadających mu oczek korpusu. Małe, regularne wkłucia ograniczają prześwity.

Obejdź całą podstawę. Nie chwytaj tylko pojedynczych włókien; przeprowadzaj igłę przez stabilną strukturę oczka.

Przed zakończeniem delikatnie sprawdź mocowanie. Zabezpiecz i schowaj końcówkę w środku bryły. Usuń wszystkie szpilki.

Do dekoracji dostępnych dzieciom nie dodawaj luźnych, łatwo odrywających się ozdób. Gotową pracę oceniaj według jej rzeczywistego przeznaczenia.

Wypełniaj stopniowo

Wkładaj małe porcje wypełnienia. Rozprowadź je najpierw do wąskich miejsc, potem w środek bryły. Używaj tępego narzędzia.

Dobrze wypełniona forma zachowuje kształt, ale oczka nie rozciągają się do dużych otworów.

Za mało:
powierzchnia zapada się i tworzy fałdy.

Za dużo:
wypełnienie prześwituje, a szwy i oczka są nadmiernie rozciągnięte.

- Zacznij przed końcowymi ujmowaniami. Uzupełniaj małymi porcjami, dopóki otwór pozwala na swobodną pracę.

- Obracaj formę podczas wypełniania i porównuj jej boki. Przed zamknięciem sprawdź okolice szwów i czubków.

- Nie upychaj wypełnienia ostrzem nożyczek ani igłą skierowaną w stronę dłoni.

Zamknięcie ostatnich sześciu oczek

1. Gdy po ostatnim okrążeniu zostaje 6 pls, odetnij nitkę, pozostawiając około 20 cm. Przeciągnij końcówkę przez żywą pętlę.

2. Nawlecz igłę. Przeprowadź ją kolejno przez przednie pętelki wszystkich sześciu oczek, zawsze w tym samym kierunku.

3. Delikatnie pociągnij, aby otwór się zamknął. Nie zaciskaj tak mocno, by zerwać nitkę lub wciągnąć czubek w środek.

4. Zabezpiecz końcówkę kilkoma wkłuciami w strukturę dzianiny. Następnie przeprowadź ją przez wnętrze bryły i wyprowadź w innym miejscu.

5. Lekko napręż nitkę, odetnij nadmiar i pozwól końcówce cofnąć się do środka.

Kontrola: brak otworu, brak widocznego wypełnienia i brak luźnej końcówki.

Schowaj końcówki, zachowaj elastyczność

Na płaskiej robótce prowadź nitkę po lewej stronie przez kilka oczek. Zmień kierunek i wróć inną drogą.

Nie przeciągaj igły przez sam środek wszystkich włókien na siłę. Wybierz stabilne fragmenty struktury, w których nitka będzie dyskretna.

Długość zabezpieczenia dobierz do włóczki. Gładkie, śliskie nitki wymagają szczególnej kontroli; krótko ucięta końcówka może się wysunąć.

Przed odcięciem rozciągnij dzianinę tak, jak podczas użytkowania. Końcówka nie powinna ściągać powierzchni ani wysuwać się.

W figurce zabezpiecz także początek magicznego kółka. Samo zaciągnięcie środka nie zastępuje wykończenia.

Odetnij nadmiar dopiero po sprawdzeniu obu stron.

Pierwsza bombka: początek

Materiały

Gładka bawełna 125 m/50 g: orientacyjnie 8 g; szydełko 2,5 mm, znacznik, igła i wypełnienie.

Średnica orientacyjna: 5–6 cm. Rozmiar zależy od włóczki i napięcia. To projekt ćwiczeniowy; sprawdź własną próbkę.

Pracuj spiralnie pod obie pętelki. dod = 2 płs w jednym oczku; ujm = 2 płs razem. Oznacz pierwszy płs.

1. 6 płs w magicznym kółku (6).
2. 6 dod (12).
3. [1 płs, dod] × 6 (18).
4. [2 płs, dod] × 6 (24).
5. [3 płs, dod] × 6 (30).
6. [4 płs, dod] × 6 (36).

7–12. Po 36 płs (36).

Po okrążeniu 12 masz 36 oczek. Nie dodawaj oczek zamykających.

Pierwsza bombka: zakończenie

13. [4 płs, ujm] × 6 (30).
14. [3 płs, ujm] × 6 (24).
15. [2 płs, ujm] × 6 (18).
16. [1 płs, ujm] × 6 (12).
17. 6 ujm (6).

Po okrążeniu 15 włóż wypełnienie. Uzupełnij je małymi porcjami przed ostatnim okrążeniem.

Zamknij sześć oczek według instrukcji na stronie 19. Schowaj końcówkę i zabezpiecz nitkę początkową.

Zawieszka

Wykonaj osobno 25 oł. Pozostaw końcówki do przyszycia i przyszyj oba końce łańcuszka przy zamknięciu bombki.

Sprawdź: bombka jest równomierna, nie widać wypełnienia, otwór jest zamknięty, a oba końce zawieszki są mocno przyszyte.

To dekoracja, nie projekt zabawki dla małego dziecka.

Pielęgnacja i nadawanie kształtu

Zacznij od etykiety włóczki. Skład i sposób wykończenia decydują o praniu, suszeniu i możliwości użycia pary.

Nową metodę sprawdź na próbce. Kolor może puścić, a włókno zmienić wymiar lub fakturę.

Płaski element rozłóż na ręczniku, wyrównaj brzegi i pozostaw do wyschnięcia zgodnie z zaleceniami. Nie naciągaj przypadkowo jednego boku.

Przy blokowaniu używaj odpornych na rdzę szpilek. Po wyschnięciu usuń je wszystkie.

Nie przykładaj gorącego żelazka bezpośrednio do robótki. Para i wysoka temperatura mogą trwale zmienić włókna syntetyczne.

Wypełnioną dekorację susz tak, aby również środek całkowicie wysechł. Przed schowaniem sprawdź mocowania i końcówki.

Gotowe? Sprawdź spokojnie

- [ ] Rozumiem skróty i sposób prowadzenia pracy.
- [ ] Liczba oczek zgadza się na każdym etapie.
- [ ] Brzegi i połączenia nie są ściągnięte.
- [ ] Wypełnienie nie prześwituje.
- [ ] Końcówki są zabezpieczone i schowane.
- [ ] Wszystkie szpilki zostały usunięte.
- [ ] Pielęgnacja odpowiada etykiecie włóczki.

Źródła techniczne

- **DROPS Design** — polskie instrukcje wideo: podstawy i techniki szydełkowe. garnstudio.com/videos.php?lang=pl
- **Craft Yarn Council** — Crochet Chart Symbols: nazwy i symbole w standardzie amerykańskim. craftyarncouncil.com/standards/crochet-chart-symbols

Ćwiczenia i projekt bombki opracowano dla tego przewodnika. Obliczenia nie zastępują wykonania własnej próbki.

Wsparcie | Ostoja — wsparcie@ostoja.online